

והנה סוד ניצוצות אלו עצום וגנח בכל העולם כולו, שאנו רואים שכל הבריות נמצאות תמיד בבחינת תנועה ומרוצה קדימה, וכולן שואפות ליותר, שהמציאות תהיה מתוקנת וטובה יותר, אלא שהאדם עלול לטעות במרוצתו, ובמקום לממש את העילוי האמיתי, ינוע במרוצה סביב שכלול החומריות לבדה בצבירת ממון ונכסים. נמצא שגם שכלול העולם החומרי בכל מרחביו, נעוץ הוא בכוח האלהי הגנוז בעומק היצירה. ואפילו התנועות הרעות, הנה יסודן בגרעין טוב, אלא שטעה ופנה לנתיבות זרים שלא יביאוהו אל השלמות והעילוי, אלא להיפך. כללו של דבר, ניתנה בחירה לאדם בניווט כוחותיו, אך לא בעצם תשוקתו הפנימית לנוע, כי היא גנוזה בעומק טבע יצירתו. זהו סוד היצר, כוח היצירה והתנועה, שיכול להיות ליצר טוב, אך יכול גם להיות ליצר רע, והכל תלוי בבחירת האדם. אך עצמות הכוח, הנה הוא גרעין אלהי, ניצוצות הקודש הגנוזים בכל היצירה.

על כך באה תפילת רבי נחוניא בן הקנה, בשעה שיצא מבית המדרש, וראה את מרוצת הבריות סביב תיצוניות החיים ולפעמים גם סביב טומאה וקלקול, ובא ואמר - "אנו רצים והם רצים". גרעין הריצה אחד הוא, כוח התנועה נעוץ בשורש אחד. אלא שהבדל עצום בין הכיוונים של הריצה, בין מצב בו כוח התנועה הופך לעילוי ושלמות, לבין מצב בו הופך לבאר שחת, המוסיף מכאוב על כאב הניצוץ האלהי, ומגביר את הריחוק. ובתפילתו היה מתפלל עליהם, שיזכו כולם לרוץ לחיי העולם הבא, לעילוי ולתיקון שלם, במרום הקודש האלהי.

אם כן, תנועת כל העולם היא כלפי מעלה, שהכל נע להשתכלל ולהיות טוב יותר, הן ברוחני והן בגשמי. והכל מיסוד ניצוצות הקודש החבויים בכל ההוויה שמניעים את הכל אל השלמות הגמורה, ולכן הכל בתנועה מתמדת. והוא סוד מידת הגבורה, שהוא כוח ההתעלות של התחתונים דווקא, שעליו התייסדו בבריאתם, כאמרו "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים", שהיא אור האלהות שנגנו והצטמצם בבריאה עצמה, והוא שוכן בה בכל עת, ולעולם אינו מפסיק את פעולתו לדחוק בעולם להתקדם ולהתעלות. והנה זה סוד שם מ"ב, שהוא סוד "אֱלֹהִים" שמופיע במעשה בראשית, והוא סוד מידת הגבורה, שם אלהים, שהוא שורש לכל ענייני שם מ"ב, שנודע שיש להם הופעות רבות בגילויי אורות שונים, אלא שהמכנה משותף לכל הבחינות של שם מ"ב הוא

בחינת החגלות האלהות בעולמות החתוננים דווקא, ומעולתו היא פעולה עליו

הענין
החגלות

זכיאור הענין בכל זה הוא כי האורות החסדים וגבורות הנה קבע בהם המאציל יתברך שמו לכו
 אחד תכונות מיוחדות, כי תכונת החסדים הוא להתחבר ולהתייחד, ותכונת הגבורות הוא להתפרד
 ולהתרחק, וכמו שכתב הגר"א בתיקונים בתיקון ו' מ"א תיקונים האחרונים קמו א ד"ה יתחבר
 חסד, כי הם בחינת מים ואש, ומים דרכן להתדבק, וכל דיבוק כגון קמה לעשות עיסה מתדבק
 במים, ואש דרכו להתפרד, שכל דבר שנשרף מתפרד, וכן כל דבר לח מתדבק ויכש מתמרז, וידוע
 בסוד המרזר ללעטו וסוד הקטורת הדק היטב וכנודע גם כן בשם ע"ב שהתיבין הם ע"ב כמנין חסד
 והאתון הן ר"י כמנין גבורה, והן כלל ופרט, עד כאן לשונו, וכן כתב גם כן בספר יוא או
 בהיכלות סקודי היכל ו' דף ל א ד"ה 'זריק' עיין שם.

והנה אנו רואין בכל עניני פעולה ומעשה, הן בפעולה שכליית הנתחדש ונולי בהשכלת בני אדם
 והן בפעולה מעשיית הנעשה בכוחות הפועל בעסקו ועשייתו, הנה הוא יוצא ונמשך רק על ידי
 התעוררות, אם בהתעוררות שכלו והשכלתו אם בהתעוררות כחותיו, וכל התעוררות הנה הוא
 בהבחנת תנועה, שכוחות השכל או כוחות הגוף הם מתעוררים ומתנועעים, וכל תנועה הנה הוא
 בבחינת העתקה שנעתק כוח מכוח והוא בבחינת פירוד וריבוי, שכוחות השכל או הגוף מתנועעים
 האחד מחבירו ומתגלה ריבויים ומתלהטים זה בזה ומאירים לחוץ, ונעשה מזה פעולה חדשה, אם
 פעולה מעשיית או פעולה שכליית שהוא לידת מציאות השכלתו המחודש, והרי נמצא שכל זה הנה
 הוא רק מתכונות הגבורות, כי מכוחו הוא כל התעוררות והתנועה ויציאת גילוי וכוחו לחוץ, אבל
 החסד אשר תכונתו הוא להתייחד, הנה הוא נייח ושקט ומתעצם בכולו, רוצה לומר שמתאחדים כל
 כחותיו בעצמותו, ונעשים כולם לעצם אחד ולעצמותו עצמו, ואם כן הרי אין גילוי ממנו לזולתו, כי
 אינו יוצא שום פעולה ממנו ואין גילוי לו כלל, וזהו מה שנמצא נזכר על החסד לשון חסד פשוט,
 ולא נמצא לשון זה על הגבורה, לומר גבורה פשוטה, כי החסד כשהוא לבדו הוא מתייחד בכחותיו
 ולא נבחן בו שום ריבוי כלל, והוא פשוט ואין לו גילוי כלל, מה שאין כן אור הגבורה כשהיא לבדה
 בלתי התבסמות בחסדים כהראוי, היא מתגלה בכחותיה בכל האפשרי, ואין מעצור לרוחה והיא
 תמיד בפעולה, והרי אינו נוסף עליה לשון פשוטה כי הרי היא הסכו ממש, והרי נשמע מכל זה כי
 אי אפשר להבחין שום פעולה מהחסד פשוט, כי לא נבחן בשום התעוררות ותנועה ויציאה מכוח
 אל כוח, ונעלם כל עצמותו מוולתו לגמרי, אבל בחינת הגבורה הוא להיפרד, כי הוא מתעורר תמיד
 ולא נח ולא שקט לעולם, אלא שהוא הולך ומתגלה תמיד בכל כחותיו, ומתגלה לכוחות פרטים אין
 חקר, וכל כוח פרטי שבו הוא גם כן בהתעוררות תמיד, ומתלהט ומתגלה ויוצא מהכוח אל הפועל,
 ונמצא כי כל הפעולות הנה הוא רק על ידי הגבורות, והוא מה שנעשה כל ההתהוות כולו בהל"ב
 אלהים דמעשה בראשית" לשם שבו ואחלמה הדע"ה חלק א דרוש א סימן ב, וראה שם עוד.

תפקיד ישראל בהוויה

והנה יש להשכיל, שיסוד גדול בתפקיד ישראל בעולם הוא עילוי העולמות, תיקון ההוויה, העלאת הניצוצות החבויים בכל הבריאה והוצאתם אל הפועל בצורה נכונה ומתוקנת, תוך בירור הטוב מתוך הרע ופיתוחו ושכלולו. כל התורה והמצוות מכוונות לעבודת בירור זו. כידוע, האכילה נעוצה בסוד בירור הניצוצות שבדומם בצומח ובחיי. בפעולת האכילה מברר האדם את החלקים הטובים והמזינים שבמאכל, אשר עולים והופכים להיות חלק מגופו וכוחות חייו, ואילו הפסולת נדחית. כמו כן, התפילה מיוסדת על העלאת הניצוצות. התפילה, היא ביטוי התשוקה של הנברא אל בוראו, ביטוי תנועת התחתונים לשוב ולהתעלות אל העליונים. האדם מישראל הוא נציג של כל הבריאה, של כל ניצוצות הקודש החבויים בכל המציאות ומבקשים לשוב אל מקורם העליון, אור פני מלך. האדם מישראל אחוז בקשרי חיים נסתרים עם כל כוחות הבריאה, והם נבלעים בו, נכללים בתשוקתו לאלהים, ועולים עמו ומתבטאים בתפילתו. כותב הרב קוק זצ"ל:

"התפילה היא האידאל של כל עולמים. כל ההוויה כולה למקור חייה היא עורגת. כל צמח וכל שיח, כל גרגר חול וכל רגב אדמה, כל אשר בו חיים נגלים וכל אשר בו חיים כמוסים, כל קטני היצירה וכל גדוליה, שחקי מעל ושרפי קודש, כל הפרטיות שביש וכל כללותו, הכל הומה, שואף, עורג ושוקק, לחמדת שלמות מקורו העליון, החי, הקדוש, הטהור והכביר. והאדם סופג את כל השקיקות הללו בכל עת ובכל שעה, והוא מתרומם ומתעלה בתשוקות קודשו, ובא תור הגילוי לתשוקות רוממות אל אלה בתפילה, המכה גלי אורה, היוצאת בחופש עזה, בהיגיון שיח קודשה, למרחבי אל. מרומם הוא האדם בתפילה את כל היצור, מאחד הוא עמו את כל היש, מעלה את הכל, מרומם אל הכל, למקור הברכה, למקור החיים"^{כד}.

Ⓢ כעין זה כתב רבי נחמן בליקוטי מוהר"ן תנינא סג, וזו לשונו: ידע, כי יעקב אבינו, כששלח את בניו עשרת השבטים ליוסף, שלח עמהם ניגון של ארץ ישראל. וזה סוד: 'קחו מזמרת הארץ בכליכם' וכו' (בראשית מג יא), בחינת זמר וניגון, ששלח על ידם ליוסף, וכמו שפרש רש"י: 'מזמרת' לשון זמר וכו'. כי דע, כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי כל בהמה ובהמה יש לה עשב מיוחד, שהיא צריכה לאכלו. גם אינו רועה תמיד במקום אחד. ולפי העשבים והמקום שרועה שם, כן יש לו ניגון. כי כל עשב ועשב יש לו שירה שאומר, שזה בחינת פרק שירה, ומשירת העשבים נעשה ניגון של הרועה. וזה סוד מה שכתוב (שם ד כ): 'ותלד עדה את יבל, הוא היה אבי ישב אהל ומקנה ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תפש כנור ועוגב'. כי תכף כשהיה בעולם רועה מקנה, היה תכף כלי זמר כנ"ל. ועל כן דוד המלך, עליו השלום, שהיה 'ידע נגן'

סגולת 'אנא בכוח' - לסייע לנבוא להתעלות

אם כן, התפילה היא פעולה נכבדת של עילוי הניצוצות. בישוי השוקת הנבראים אל מקודם. כך גם הדומם משתקק לבוראו, אלא שהוא 'דומם' אלים, אינו יכול לנשא את עומק כיסופיו. והאדם מישראל הוא הפה של ההווה כולה המביע את השוקתה לאלוהיה. במסגרת התפילות נמצאת תפילת 'אנא בכוח' שמתמקדת בתנועת ההתעלות, ובחשיפת התשוקה הבלועה בנבראים והעלאהם לעילא.

הוא אשר מלמד רבנו האריז"ל שתפילה זו ר'סגולת בחינת שם בן מ"ב הזה. הוא להעלות כל הניצוצות של קדושה¹⁰. על כן, סגולתה של תפילה זו היא לסייע לניצוצות הקודש לעלות בכוח שמות הקודש שבה, שמהם נעשה הכל. כך מתגבר כוח הקדושה שבנבראים, מתאמץ לעלות, וכתוספת כוח מנצח הוא את כל המעכבים המפריעים לו בעילוי, להתברר בחלקיו הטובים מכל הרע הטובב אותם, ולהתאמץ בחילא יתיר לעלות ולהיתקן.

(שמואל א טז יח), על כן היה רועה (שם יט) כביל. (גם מציו באבות העולם בולם, שחזו רועי מקנה). וזה בחינת (ישעיה כד טז): 'מכנף הארץ זמרת שמעוה, היו שזמירות נינונים יוצאים מכנף הארץ, כי על ידי העשבים הגדלים בארץ נעשה נינון כביל, ועל ידי שהרועה יודע הנינון, על ידי זה הוא נותן כוח בהעשבים, ואזי יש לבהמות לאכול. וזה בחינת (שיר השירים ב יב) 'הנצינים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע', הינו שהניצנים גדלים בארץ על ידי הזמר והנינון השייך להם כביל. נמצא שעל ידי הזמר והנינון שהרועה יודע, הוא נותן כוח בעשבים, ויש מרעה לבהמות".

¹⁰ והנה ענין העילוי שנעשה על ידי שם מ"ב וסוד 'אנא בכוח' הובא כמה וכמה פעמים בשער הכוונות, ונציין חלקם - א. בכניסה לבית הכנסת יכוון בשם זה קודם התפילה, והיא הכנה לקראת פעולת התפילה שבמהותה היא עילוי הנבראים (דרושי סוגת הברכות). ב. 'אנא בכוח' בקרבנות. סוד עילוי עולם העשיה ליצירה הנעשה בקרבנות (דרושי תפילת השחר דרוש ג). ג. בפרשת התמיד, כוונה במילה 'עולת', העולה גימטריא 'אבנית'ץ, בסוד עילוי העולמות וכילוי הרע המעכבם (שם). ד. כוונה בדילוג הרגליים בזמן הקדושה, שהוא בסוד 'אנא בכוח' (חזרת עמידה דרוש ג). ה. כוונת קריאת שמע שעל המיטה, מ"ב תיבות בשמע ישראל, להעלות בחינת הראש למעלה (דרושי הלילה דרוש ה). ו. אמירת 'אנא בכוח' בקריאת שמע שעל המיטה, ויכוון להעלות נפשו ורוחו ונשמתו למעלה בזמן השינה (שם). ז. בקבלת שבת עולים העולמות למעלה למדרגת השבת, וכי'מזמור לדוד הבר' כוונה ב'אנא בכוח' לצורך עילוי העולמות (דרושי סדר שבת דרוש א ודרושי קבלת שבת דרוש א). ח. ספירת העומר יכוון בכל שבוע בפסוק אחר, ובכל יום מילה אחת, בסוד עילוי האדם והכשרתו למתן תורה (דרושי פסח דרוש יא-יב). ט. אחד מכוונות 'שברים'